

PAKKETTEN

maanden dus na het begin van de wegvoeringen) voor die afdeling verlot kreeg, aan 'haar' krijgsgevangenen pakketten toe te zenden. Voor de maanden december '43 t.e.m. september '44 zijn de aantallen verzonden pakketten bekend¹ – gemiddeld zijn van december t.e.m. augustus aan elk lid van de groep uit '43 per maand vijf pakketten van 2 kilo of twee pakketten van 5 kilo toegezonden. Ook aan deze toezending kwam een einde door de Spoorwegstaking: toen deze uitbrak, waren in september nog maar 1 100 pakketten verzonden. Naast het Informatiebureau hebben ook plaatselijke afdelingen van het Rode Kruis pakketten aan krijgsgevangenen toegezonden, zo de afdeling Maastricht die in totaal van december '40 t.e.m. augustus '44 ca. 50 000 pakketten aan krijgsgevangenen deed toekomen. De afdeling Rotterdam gaf aan de hervormde kerk ter stede de adressen van ruim driehonderd krijgsgevangenen uit Rotterdam door, aan wie in totaal ruim 2 400 pakketten gestuurd werden. Zonder twijfel zijn er meer van dergelijke plaatselijke initiatieven geweest. Maar hebben al die pakketten uit bezet Nederland de geadresseerden inderdaad bereikt? Op dit punt hebben wij geen zekerheid. Wij nemen aan dat de meeste pakketten wel te bestemder plaatse afgeleverd zijn en ook aan de betrokkenen uitgereikt, maar het kan wel zijn dat een deel is zoekgeraakt, vooral als gevolg van de overplaatsing van krijgsgevangenen uit een centrum als Mühlberg naar diverse andere plaatsen in Duitsland.

Grote aantallen pakketten werden de groep uit '43 voorts toegezonden door het Engelse en het Amerikaanse Rode Kruis, zulks op verzoek van het Nederlandse Rode Kruis te Londen en voor rekening van de Nederlandse regering of van Nederlandse hulpfondsen. Ook van die pakketten weten wij niet met zekerheid in hoeverre zij de betrokken krijgsgevangenen bereikt hebben. Vast staat wel dat van de zomer van '44 af veel meer pakketten verzonden werden dan voordien, maar juist in de laatste acht, negen maanden van de oorlog nam de chaos op verkeersgebied in Duitsland toe. Alleen het Zweedse Rode Kruis, dat met eigen vrachtauto's opereerde, kon toen nog betrekkelijk effectief pakketten naar diverse kampen laten brengen maar daar was in die laatste fase van de oorlog maar één, door de Stockholmse vertegenwoordiger van de Nederlandse repatriëringdienst georganiseerde zending voor Nederlanders bij: 8 000 pakketten, die grotendeels voor krijgsgevangenen bestemd waren, de rest voor Joodse gedeporteerden in Bergen-Belsen.

Eerder vermeldden wij dat de krijgsgevangenen in Mühlberg er, aldus hun predikant ds. de Kluis, 'als een troep landlopers' uitzagen. Zij staken

¹ *Eng.*, dl. VI a, p. 224.